

SVINJOTOPIJA

Kiti Ficdžerald

Preveo
Goran Skrobonja

Laguna

Naslov originala

Kitty Fitzgerald
PIGTOPIA

Copyright © Kitty Fitzgerald 2005

First published in the United Kingdom by Faber & Faber Limited

Za Kejtlin i Pitera

Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

The Publisher acknowledges the financial assistance of Ireland
Literature Exchange (Translation Fund), Dublin, Ireland
www.irelandliterature.com
info@irelandliterature.com

JEDAN

Tata je bio krmak

Mama kaže da je tata bio i svinjskog tela i svinjske pameti, ogroman gnusni krmak koji ju je apio na silu, a onda zdimio bogu iza nogu kad je skapirao šta se iz toga ispililo. Psovala je gustu traku samurovine koja mu je rasla, kako veli, duž celih koščatih leđa i sedefasto donje krzno, u slojevima ispod nakostrešene kože, nazivala je belegom grubijana. Ali ja se sećam golicavog žaketa kraj moje praseće njuške, suvih snažnih šaka s plavičastim maljama kojima su mu ručni zglobovi bili obrasli, i glasnog smeha koji se dizao visoko i spuštao nisko kao muzika. Jedino svinjsko u vezi s tatom bilo je hrkanje dok je uvlačio vazduh usnuo postrance na sofa. Pamtim ga dok mi nije prošao i dvanaesti rođendan, potom ga bilo nije. Mama kaže da mi je glavudža kao u krmka zato što mi je tata bio svinja. Kaže da mi je u glavi kaša, poput svinjskih pomija, baš zato.

„Ništarija jedna svinjska, prasac najgore sorte“, viče ona kad je viski dohvati.

Ponekad dok sam imao manje godina, terala me je da se penjem, go, na stolice kako bi tamo tražila samurovinu i sedefasto krzno, a onda mi trljala kožu ne bi li našla čekinje. I krv mi je išla posle takvog trljanja, a ja sam krišom kvasio jastuke i džempere suzama, da je ne bih još više nervirao. Glas malog prasca nikada nije bio naročito dobro priman, još manje otkad je svinjski taja zapalio.

Mislim da mama stalno priča o tome kakvo sam svinjče zato što mi je glava debela i zgnječena, sa gubicom, teška kao praseća, s očima kao grumenovima uglja. I mada nemam papke niti rep kao vadičep, ponekad se pružim i jurcam okolo s prašćićima koje volim, kao braću i sestre iz plemena, zato što i oni vole mene bez zazora. A jednom davno sanjao sam da imam čekinjasti rep koji švička i treperi kao ptičje srce u svinjskoj ljudskoj šaci.

Prasići i ja se kontamo naskroz dok su nam oči prikovane za određene zvuke ili kovitlac pokreta u vazduhu. Oštro ritanje zadnjom nogom veli da je krme uznemireno, a brzi topot prednjim papcima znak je zadovoljstva. Brektanje i roktanje ima posebna značenja. Dugačko ili kratko, glasno ili tiho, duboko ili prodorno, govori o raznoraznim stvarima. Čujem tugu u ušnim kanalima, učestvujem dibidus u njihovoj radosti, a oni me obasipaju ljubavlju.

Kršteno mi je ime Džek Plam. Oštro i slatko, rekao je tata, kao tek ubrana jabuka. Ja sam glavni razlog što mama ne može da hoda. Mene treba kriviti za njene klecave noge i taj stalni bol koji joj grize krsta kao kad pacovski zubi krckaju kosti. Izašao sam iz nje skroz naopako, turom napred, podignutih laktova, pesnica stisnutih uz čelo, kidajući meso, odvaljujući utrobu velikom, širokom glavom, da joj žvalavim po grudima kao gladni nakot. Mama kaže kako nikad nisam plakao kao beba, samo sam kreštao, roktao i frktao, i trčkarao na sve četiri otkad sam navršio tri meseca.

Negde duboko u prostoru te goleme glave još čujem odjeke tatinih pesama o davno prošlom dobu kad su svinje umele da lete. U pesmama su reči o džinovima koji su hodili zemljom i maloj deci koju je iz opasnosti izbavio plimski talas. Pevao je glasom dubokim, dubokim kao stari bunar na poslednjoj njivi farmera Kotona, na dalekom vrhu, i oporim kao kolači sa limunom koje je baba mesila pre nego što joj je zapalo da živi sa I Susom. U toj krmećoj lobanji mota se dašak tatinog glasa

koji me mnogim noćima uljuljka u san, kad mi je strašno teško da se odmorim, ili uznemireni krmeći mozak nigde ne može pronaći utehu.

Baba s kolačima od limuna bila je s tatine strane i nije bila dobrodošla u našem domu, tako je mama često govorila kad bi joj se razvezao otrovni jezik.

„I ona je svinja mañnita, luda krmača“, povikala bi mama ratobornim glasom kad bi tata rekao da baba s kolačima od limuna treba da nas poseti. A njemu bi se lice oklembesilo i smrklo i grizao bi sebi usne sve dok mu krv ne pođe, dok bih ja to gledao i priželjkivao da ljubav nekako pronađe put i smesti se među njih.

Dok je tata bio na poslu u kasapnici, mama mi je šaputala gadosti u praseće uši. Volela je da razmazuje po meni reči mržnje kao što je tata mazao buterom tost za doručak, debelo, da se sve natopi. Ja bih zatvorio svoje unutrašnje uši i mislima otišao na drugo neko mesto, gde je njen glas bio tup kao zvuk kiše na visokom krovu šupe. Poneki put, na tom mestu, video bih kako joj iz glave varniče jarki plamenovi.

Tata mi je pričao kad sam bio mali o tome zašto mama pizdi. Rekao mi je za bolest što ju je skolila otkad sam se ispilio i kako nije htela da ide kod doktora koje je mrzela. On je kazao da se to zove De Presija, ali me je uveravao da ne treba da patim niti da se brinem zbog njene zle ćudi zato što sve te nevolje nisam ja izazvao. To je bio čas kad sam primetio kako ljudi govore na raznorazne načine. Ako im reči izbijaju postrance, uglavnom su ljutite, kivne ili pune muka, ali ako teku pravo napred, mahom su iskrene i medne.

Kad se tata vraćao s posla iz kasapnice, mama je često kreštala na njega da „zaudara na smrt“, nazivala ga „krvavim kasapinom“ i govorila mu da joj se ne približava. Tada bismo se on i ja sišli u podrum, da se igramo mojim vozovima. Tata je tamo postavio kabinu za tuširanje i ormar sa čistom odećom u kojoj se moglo sedeti. U tim prilikama je pevao glasom kao sa radija

dok se trljao i ribao, a ja sam postavljao šine i stanice za vozove, sâm samcit. Ponekad bi nam odozgo došli gmizavi zvuci, glasovi iz maminog tevea, kroz podne daske, i u retkim trenucima čuli bismo mamin smeh. Onda bismo se ja i tata pljesnuli rukama zato što se malo dobrote pojavilo da nam razvedri život.

Pre nego što je tata zdimio, planirao je za nas ono što će tek biti i počeo da kopa palatu za svinje, od mesta gde počinje podrum, pa iza njiva kod šume Pards. Trebalo je to da bude „veliki poduhvat“ i govorio je kako će podići tvorevinu najpre s jedne strane pa s druge. Ja sam mu pomogao da skrlja jedan zid pa smo počeli da kopamo po crnici kao rudari ili krtice što njuškaju za vazduhom. A sve to sasvim tajno, oblažući čekiče i budake iscepanim peškirimama, radeći kad mama nije tu ili kad zaspi od viskija. Tatin je san bio da odgaja svoje svinje, umesto da ih kasapi u velike komade mesa oštrim, sjajnim alatom u Blandiševoj kasapnici. Pričao je kako mu je dosta bilo da secka meso i kosti ljudima za šerpe i lonce. Želeo je da gaji nešto što raste, da nadzire prcoljke od prasića dok postaju velike krmače i veprovi zahvaljujući njegovom trudu.

Kad god smo tako vredno radili, tata je pojao ili mi je pričao nove stvari o životu. Saznao sam kako je odrastao na jednom imanju u dolini po imenu Eden, koju je tata nazivao rajskim mestom. Sačuvao sam sećanje na sve to, na bezbednom mestu.

„Bio sam najmlađi od četiri brata, Džek“, rekao je, „tako da nisam mogao da se nadam da će mi zemlja skoro doći u ruke, pa sam zato učio za kasapina.“

Razumeo sam, po obliku njegovih usta, da se kaje mnogo zbog toga. Kad me skoli strava i užas u najcrnijim beskrajnim trenucima, pomislim na dolinu po imenu Eden i zapitam se o toj braći i zemlji. I usnem kako će doći neki čas kad ću otići tamo i zateći tatu koji će me sav srećan dočekati s dobrodošlicom.

Jednom kad je bila ponoć, pošto su nas ruke bolele posle celodnevnog dugog kopanja, tata me je odveo u svinjac farmera Kotona i pronašao veliku krmaču za jahanje. I ranije mi je pri-

čao o jahanju svinja i skontao da želim da upoznam to i probam. Ništa se nisam uplašio nakostrešenog tela pod mojim nogama u kratkim pantalonama, bilo je toplo i meko od sala, sa čekinjavim repom, baš kao ono koje sam sanjao. Tata mi je pokazao kako da upravljam dirajući je za uši i kako da je nežno kao mače stegnem kolenima da se okrene ili stane. Vezao je mače zvonce o mekoj ljubičastoj traci za vrat krmače i dok smo svinja i ja terali šegu okolo, tata je trčao pored nas i pevao slatkim glasom koji sve svinje vole, a to mače zvonce ćurlikalo je i cvrkutalo tako da su mi klempave uši bile pune radosti.

Tata je ostavio kasapski alat kada je otišao, umotan u nauljeno sukno, gde bazdi na krv, bale i skrivene sokake koji se pune crvenom vodom i sukrvicom. Održavam ih, čistim i oštrim, za njegov povratak, ali ih držim daleko od svinja kako se ne bi plašile „kraja“. Stvorovi što žive među svinjskim ljudima naučili su da prepoznaju znake kad se spremamo za ubijanje.

Pošto se tata nije vratio toliko dana, i pošto je mama vrištala kako nas je „ostavio a da se ni osvrnuo nije“, odlučio sam da dovršim tatin svinjski poduhvat. Nije to bio prost zadatak, ali dovršio sam Svinjsku palatu sasvim sâm. Nedelju za nedeljom, mesecima i godinama, kopao sam, oblikovao i znojio se pred stamenim tлом i kamenom. Često sam boravio kraj kostura sitnih bića uhvaćenih u slojevima blata u pokušaju da ih sagledam skroz, kakva su nekad bila i kako su umrla. I dugo sam ostajao posle mraka u potrazi za kućama u izgradnji, gde sam sakupljao cement, cigle, drvo i druge stvari kojima ime nisam znao, ali sam video da ih tata koristi. Skleptao sam kolica, kao za konjića, da ih krmećim rukama vučem napunjena bačenim ili pozajmljenim stvarima. Ponešto od onog što sam napravio ne izgleda valjano, kao da nema dobre ivice i oblike, ali trudio sam se da otkrijem način na koji se prave i sačuvao sam tatin plan koji je nacrtao u školskoj svesci.

U ta doba mraka saznao sam za velike metalne kutije u koje ljudi bacaju stvari i naučio slušajući da se zovu „kontejneri“.

Tada sam otkrio kante za otpatke, i iznesene stvari koje mi mogu biti od velike koristi. Bio sam kao brkati mačak, provlačio sam se i preo ulicama po mraku, sakupljajući blago za Svinjsku palatu. Stvari kao što su lažna trava, lažno cveće, sjajni šareni papir i ukrasne kugle za kačenje, metalne kofe i posude raznoraznih veličina.

Mama još ne zna za Svinjsku palatu. Ona misli da se ja još igram vozovima, dole u podrumu gde njena invalidska kolica ne mogu, a ja to ne poričem. To je moje specijalno mesto, s vodom iz potoka u šumi Pardis što dotiče duboko kroz staro crevo, i travom i lažnim cvećem iz kanti za otpatke, te sa mačjim zvoncima koja je tata doneo da okači o buduće prasiće kako ne bi zalutali kad noću tumaraju po šumi i vodi.

Prvi moji prasići, godine prve, bili su u potaji pozajmljeni iz mladih nakota farmera Kotona, i vratio sam ih sa još krmačom pride godine druge. Bilo ih je nekoliko koji su s početka uginuli pa su smešteni u obore farmera Kotona da bi ih se on rešio. A sa ostatkom svog svinjskog plemena smislio sam naročito oproštajno pevanje za priliku njihovog gubitka. Farmer Koton ima bučni motorni kamion sa ogradom od drvenih letvi za prevoz životinja, živih ili mrtvih. Ne znam šta je mogao pomisliti o promenljivosti brojnog stanja svog prasećeg stanovništva, ali sada su već mnoga godina i mnogi nakot prošli i danas ih Freja, moja ponajbolja krmača, još donosi na svet. Ona je smislila mrežu za tek rođene prasiće i dahće i zavija tako da Nodžer, tata krmcima koje čekamo, rokće blizu nje, ćuška je gubicom i ispušta joj svežu travu u usta ne bi li je utešio ukusom i vlagom.

Znam sve o tome kako se prasići rađaju iz puno tatinih priča. Iz vremena kad su svinje bile divlje potiče to da se krmače drže u grupi sa svojim svinjskim kćerima i drugim krmačama. Ljudske svinje to su nazvale „krdom“ ali ja volim da kažem „pleme“ jer ta reč znači okupljanje. Mnoge generacije nakota dele teritoriju i udružuju se u odgajanje prasića. Drugu jednu stvar mi je tata

rekao za tek rođene prašćice, da sisaju samo jednu naročitu sisu na svojoj mami krmači i stalno nju koriste.

Sada je došlo Frejino vreme. Vidim prasence kako mljacka. Jedno je tu! Freja skiči puna bola i radosti zbog njega, a Nodžer je sav izgubljen jer vidi uskoprcano telo svog prvog mladunca, pa ga liže i prevrće kraj Frejinih sisa sve dok ga krmača Nensi ne otera iz plemenskog prostora. Evo, ispada i drugo, iz dobre moje Freje. Zna ona kako to mora da ide.

Visoko iznad nas, u samoj kući, mama se puši u invalidskim kolicima, usamljena i besna, uvek besna. Lupa po podu velikim štapom, lupa mi da odem kod nje. Pravim se kako ne čujem sve dok Freja ne istisne iz sebe šest prašćića. Ali mama počinje i da urla pored lupnjave, i glas koji izbacuje postrance razdire me svojim jadom, tako da joj moram otići.

„Sad moram da idem“, kažem Freji, pošto prasići treba da znaju za moje dolaske i odlaske, treba da znaju da ću se vratiti. „Mnogo žalim, vraćam se kasnije. Da. A sad... tiho... morate biti kao snežni prekrivač, kao list koji pada, pero koje poigrava.“ Freja srdito frkne, a Nodžer me njuškom ćuška sve do stepenica.

Mama očekuje buku iz podruma kada sam dole, ali ne i u drugo vreme, pa su te svinje naučile kako da budu tihe dok me nema. Pametne, dobre svinje. A ovde je mama, sva nadržana i zlobna, da na mene saspe drvlje i kamenje.

„Beskorisni stvore“, kaže ona kad me ugleda, „nikad nisi tu kad si potreban, a uvek se motaš u blizini kada nisi.“

Mamine oči su vlažne od viskija i krajnje zlobne, za razliku od prijateljskih pogleda svinja, koje žele bliskost. Naneće mi povredu ako ne pazim, tako je to s njom. Mnogo je već godina stalno u kući i uvek odbija da izađe. Nema svežeg vazduha oko nje, i čak ni ja ne mogu da istrpim njen smrad. Kad pijana spava, ja širom otvorim prozore i pustim sočan vazduh unutra, da donese mirise trave, cveća i reči prošaputanih blizu i daleko. Tu i tamo ugledam u njoj očaj koji u sebi čuva i znam da za sve mene krivi, pa mi u tim trenucima jezik raste i trudi se da mi

dah zanavek zaguši. To ti je od straha, govorio je tata. Taj moj glas nikad nije kako valja u maminoj blizini, ne pamtim ga u svojoj krmećoj lobanji. Ipak se trudim da nešto kažem, da joj mizeriju ublažim.

„P... pi... pila... si... v... vi... viski“, kažem.

Kao i obično, reči su mi skroz zaglavljene i isprekidane kada ih naglas izgovorim u maminom prostoru ili spoljnom svetu. Ova svinjska usta neće valjano da govore, a grlo mi se sparui kao u peščanoj oluji. U ogromnoj glavi, govor se čuje kao pravi zvuk, rečit možda, ali napolje izleti sav zbrljan i nikakav.

Mama se nasmeje i vazduh se ohladi. „Želim čaj! Vidi koliko je sati! Odavno mi je prošlo vreme za čaj. Mislim da to namerno radiš. A? Tako je, zar ne?“

Hoće da me probode debelim štapom, ali prehitar sam za to. Naučio sam, odavno beše to, kako da izbegnem pesnice i oružje. Počnem da joj pripremim čaj i ne upuštam se u raspravu jer ona inače mnogo ne sluša zvuke koje pravim. A i što bi, kad mojim rečima cela večnost treba da nastanu? Po satu sam samo dva minuta u kašnjenju, ali ona uživa da tako praska. Bum, tras, bum. Linopod je udubljen i izbušen, ali nju baš briga. Niko nikad ne dolati u kućni prostor. Svi su oni straha puni od Džeka Pluma, izraslog goblina, ili možda zaziru od maminog zlovoljnog jezika. Mamina duboka mizerija odavno je odbila sve ranije posetioce nadaleko.

Mesto nam je na samoj ivici poređanih kuća što se gurkaju uz početke šume Pards, a to je od izvanrednosti po svinje i mene. Čuva nas podalje od zvukova drugih kuća, a nije prolazno osim ako ne kanite da nađete ulaz u šumu.

„I nemo' da me gledaš tim tupim, cmizdravim očima“, drobi dalje mama. „Zbog tebe ne mogu da hodam. Zbog tebe. S tom velikom praznom glavom koja se u meni zaglavila. Nemo' da si ikad zaboravio šta si mi napravio!“

Neću nikad da zaboravim jer me svaki bogovetni dan podseća.

Kad ne zija u tebe, mama pušta omiljenu muziku na trako-puštaču. Uglavnom Donovanbaju pošto svira to tužno i usamljeničko što ona traži. Valja se u tome, kao svinje u vodi, tako je jednom tata kazo.

„Prestani da se valjaš“, govorio je, malomalo, i „dosta si se samosažaljevala.“ Uvek, dok je ustima oblikovao reči, ja sam ih izgovarao u svinjskoj glavi kako bih naterao usne da poprime pravi oblik i disao onako kako je za njih bilo potrebno. Tako sam unutra zadržao mnoge reči i izgovarao ih naglas kad sam bio sam. U svinjskoj glavi vlada ogromnost prostora za pamćenje kojeg se čvrsto držim.

Mama je imala uobičajene reči koje je bljuvala na tatu kad bi on rekao to o valjanju, i bilo je to očekivano, kao kod jednog dečaka kraj crkvenog oltara koga sam jednom davno video. Popovski čovek je rekao svoje naročite reči, a dečak kraj oltara odgovorio je svojim i to je tako išlo dugo dugo. Tata je govorio tako, mama onako, krajnje redovno. Jezik joj je sipao te reči kao pištoljske metke, trif, traf, truf. Kako je ostavio, prestao da voli i napravio čudovište, a to sam ja. Dešavalo se da tata jurne i klekne, blizu nje, da moli mamu da ide kod lekara gde će joj pomoći da ustane iz invalidskih kolica. A ništa od svega toga nije ona primećivala, sve su mu reči bile spljeskane u ništavilo pred njenim velikim zlopaćenjem.

Valjda nema sećanja na to da je ikad postojalo vreme sreće ili zadovoljstva, a ako i ima, možda je ono kao senka što joj počesto sleti na lice, ali se brzo istopi kao sneg u vatri. Peva uz svoju muziku sve dok se ne zakašlje i zaštuca, a ja požurim sa čajem pre nego što ne počne opet da se dere. Lepo položim poslužavnik, sa cvetnom krpom, mlekom u onom vrču što ima slez okolo i šećerom u činiji pozlaćene ivice.

„Ih... izvoli... m... mm... mam... ice“, kažem, a glas mi stalno odbija da bude čitav.

„Ne zovi me tako!“ kaže ona. „I stavi šolju tu, a ne tamo!“

Onda mi okrene leđa, da viski naspe u čaj. Kad me opet pogleda, na licu su joj lukave, kivne oči. „Htela sam da te se otarasim“, kaže. „Htela sam da te sperem iz sebe, ali tvoj svinjski tata nije hteo ni da čuje. Ubedio me je da te zadržim, i gde je sad, a? Gde je ta svinja od tvog tate? Verovala sam u njega, Džek. Sanjala da će sve biti u redu, da ćemo biti srećna porodica, sve dok nisam videla kako bališ i sliniš iz te tvoje krmeće glave.“

Počesto sam slušao kako o tome pripoveda, više puta nego što čifta broji pare, to su bile tatine reči. Ne verujem da ima nameru da povredi, samo ne može da zaustavi zlobu što iz nje kulja zato što *jesam* ja kriv za sve, za zarobljenost u kolicima, tatin odlazak, sve to. Po celi dan ona sedi i samo o tome misli. Nema u njoj želje da bude napolju sama, a neće ni da me pusti da je guram zbog tolike ružnoće. Ljudi se smeju, zure ili beže od mene, a pošto moja krmeća usta ne mogu izgovarati reči kako valja, mama ne veruje da to razumem.

Da nema svinja, bio bih lišen ljubavi, a možda bih se i izobličio od besa kao što to mama radi i želeo da krivicu svalim na nešto. Znam takva htenja, želju da povredim, a verujem da bih mogao da mnogo štete nanese u besu i izgazim koješta u prah da me to uhvati. Povremeno, uglavnom u mračnim trenucima, na rubu snomislica ili u prostoru sećanja, osetim čeznju za nekim drugim s kim bih mogao da razgovaram. Za nekim svinjskim čovekom koji neće da mi zbrlja usta okrivljavanjem, za nekim ko sluša moje unutrašnje misli i izgovara svoje. Imao sam skroz unutra misli o tome ekstra mnogo puta i gledao sam, iza prozora, na ulicu, bilo svetlo ili tama, u prostore gde zavese nisu zatvorene. Osluškivao sam klempavim ušima, njušio gubicom mirise nepoznatih svinjskih ljudi, zurio u njihova obličja, skroz-naskroz, i u njihov prostor između ostalih. I u svom tom traganju ima jedna, jedna najbolja svinjska ljudska devojčica po imenu Holi Lok.

Gledam je napolju na ulici, u krdu s drugom prasećom decom koja trupkaju okolo i skiče glasnije od plemena veprova,

a Holi Lok je sa njima, ali ne sa njima. Nešto je uvek zadržano, nepodeljeno s drugima, neiskorišćeno, skriveno u njoj. Muva se ta samcijata po šumi Pardis, čačka i bere među biljkama punim mahovine, uzima lišće, peva, čita u knjigama, sluša od muzike i ponekad gaca po potoku. Holi Lok, imena kao u drvetu*. Njena je mama doziva iz dva dela, Ho...li! Oblikujem to u svojoj krmećoj glavi i čuje se kako treba, Holi, Holi Lok.

Nastavivši se na ono što je tata uradio za svinje, pre nekog vremena nacrtao sam sopstvene planove za izgradnju. Oni su za dodatak za mesto gde Holi i ja nasamo možemo da budemo povezani. Sanjam o tome, i na javi i u snu. Džek Plam i Holi Lok zajedno izgovaraju reči i ispuštaju smeh. U snu je uvek puno smeha. A smeram i da cunjamo svinjskim stazama u šumi i da joj objasnim o najskrivenijim putevima krmaka za koje je tata pričao kako imaju stara imena, kao Tork.** Svinje svete i božanstvene. A kod mesta gde moje svinje po noći gacaju po vodi nalaze se mnogo stare rezbarije u steni, sa simbolima iz prošlosti koje ću joj pokazati. Tata je naišao na njih jednom nekad davno i tada odlučio gde da bude mesto za svinje da gacaju. Stvarno su retki, pričao je tata, i moraju se zaštititi od uništenja. A potiču iz doba kad je boginja koju je tata nazvao De Metra igrala sa svinjama veoma svetim, a one su boravile u njenim hramovima. Smislio sam reč za tu rezbariju u steni, a ona je starosvinjski kamen.

Okrugao je kao svinjski trbuh s crtežom krmeće glave i spiralne naušnice, a sa strane su nacrtane duple linije i češalj i ogledala, za koja je tata pričao kako su espcijalno važne za božanstvene svinjske stvari. Tamo već mnogo meseci pravim blagoslove za ovaj plan o konekciji sa Holi Lok i ona će to videti jednog dana ubrzo.

* Holly – eng: zelenika, drač, česmina. (Prim. prev.)

** Tork – drevna irska reč za vepa, slično galskom „torcos“. (Prim. prev.)

Imam puno toga zapamćenog da podelim s njom, kao ono jednom kad me je tata vodio na onaj Hopings u Gradskom ritu* i kupio mi rozikastu šećernu vunu koja mi se sva zalepila za kosu i zube. Nije mario za to što su zurili u mene niti za to što su se domunđavali krišom, gledao ih je pravo u oči, kao da ih začikava da mi kažu da sam čudovište. Neki i jesu, ali s poveće daljine, a tata bi me tada pogledao i rekao: „To su kukavice, Džek, a mi nemamo vremena da ga traćimo na kukavice. Život je prekratak za to.“ A i ono kad je isto tako pričao o tim tajnovitim svinjama od davnina, s imenima kao što je Ork Tret, ogromnim veprovima iz bajki, ali punim magije. Sve ću to da pričam Holi da i ona to čuva u pamćenju.

Holi Lok nikad nije ispuštala smeh na mene, gađala me kamenjem ili busenjem kao što rade neka druga narogušena svinjska deca. Neka su besna kao mama, ključaju unutra, kao vulkani koji se spremaju za erupciju, da spale i unište odrasle, a ponekad i životinje. Ne smeju saznati za moju Svinjsku palatu; nikad čuti do kraja pesmu kojom krmača svoje odojke uspavljuje; nikad saznati koliko su krmci pametni, niti kako se njihovo i naše meso može ispreplesti, kao u braće i sestara pod kožom.

Pre nekoliko godina Holi Lok je imala veliku proslavu rođendana, a sva svinjska deca igrala su na ulici i udarala balone da lete uvis i unaokolo. Njena mama je podigla veliku šarenu stvar iz koje su zalepršale reči: *Srećan rođendan, Holi, danas ti je jedanaest godina*. Pitao sam mamu za te reči, a onda stavio znak u kalendar, onaj što nam kasapin Blandiš još šalje o Božiću, sa crtežima kako se svinje i krave sastoje od odrezaka, džigerice i slanine. Slušao sam, čekao, posmatrao i čuvao u vremenu pamćenja godinu za godinom sve dok mi prednji prostor mozga

* *Hoppings* je navodno najveći evropski putujući vašar i održava se u Gradskom ritu u Njukaslu na reci Tin u poslednjoj nedelji juna; prvobitno je održavan u gradskom parku Džezmond Den pre nego što je preseľen u prostraniji Gradski rit, severno od centra grada. (Prim. prev.)

nije rekao da je vreme da pridem. Gledam sad unutra, vidim to mesto i proveravam znak na kalendaru. Dolazi vreme još jednog Holinog rođendana. Deo mog planiranja bilo je ovo čekanje, ovo nošenje darova i određivanje pravog vremena za konekciju. Sada je to, ovaj rođendan od četiri i deset godina, a blagoslov sa svinjske stene je jak. Moram odneti dar baš kao što je suđeno i probati da stvorim savez između sebe, svinja i Holi Lok.

Odozgore s prozora iznutra primetim kad Holi Lok napusti krdo kreštave svinjske dece i odšeta se pozadi, puteljkom što vodi u šumu Pardis. Niko je ne prati za njom. Ne vole oni šumu, osim onih što love s puškama i bukom, a njihov miris osetim i kad im još puno treba da se priđu. Visoka svinjska devojčica sa oklembesanim ustima koja nosi ime Samanta primeti da je nema, ali se vrati triku skakanja s onom daskom na kuglagerima, uzbrdo i nizbrdo, sa skokovima i klizanjem. Ja presećem na ivici moje bašte i pratim, izvodim da se ne vidim dok Holi stupa do potoka da zuri u mrmljajuću vodu i čačka po žbunju kao da traga za blagom. Sad je vreme, vreme posle godina čekanja i usta mi se upinju da naprave reči valjano mada mi disanje ništa nije dobro.

„H... Hh... Ho... Hol... oli... Lll... o... ok“, tako se čuje.

Ona ustane uspravno skroz kao preplašena ovca da se okrene prema meni, postrance, skoro kao da frkće. Podseti me u glavi na svinju Freju, ali ne nasmejem se da ne navalim strah na nju.

„Džek Plame, odlazi“, kaže ona. „Ne smem da razgovaram s tobom.“

Sad joj gledam oči izbliza, bliže nego ikad što sam pre. Svetlosmeđe kao bakar i ekstra velike dok bulje u mene.

„Ss... Ss... Sre... ćan... rr... r... rrrro... đen... dan... Hhh... Hholi“, kažem.

„Rođendan mi je tek sutra“, veli ona i očima brzo skrene prema stazi da vidi ima li tamo neke druge ljudske svinje. Nema nikog, tako mi kažu moje klempave uši. Uspem da napravim

reči o daru za nju i pridem za korak. Ona ustukne i umalo se ne stumba na sjajni škriļjac i mokru travu.

„Dalje od mene, vrištaću!“, napravi ona upozorenje.

Ostanem ekstra nepomičan i napravim obećanje da je neću povrediti. Kažem o tome da ružno nije uvek i surovo. Ne dopadaju joj se moje reči i ona opet pogledava na stazu iza mene. Ne događa se kao plan u mom snu i imam zbrku. Imam potrebu da znam zašto je toliko strahovita i je li to samo zbog moje krmeće glavudže i ružnoće? Ne mogu da izbacim reči na usta, osim *zašto?*

„Zato“, kaže ona.

„Zašto?“, napravim ja opet, tihim zvukom nimalo kao vrisak, zato što sam zbunjen.

„Pusti me na miru“, kaže ona. „Hajde, briši.“

Jurne na mene, stisne svinjske devojačke ruke u pesnice i probila bi se udarajući i rukama i nogama da mora. Pomerim se daleko kako bi mogla da otrči stazom prema ulici. Dok juri viče mamu i ja znam da nije pravo vreme za ispunjenje. Sutra je rođen dan, rekla je, i to je pravo vreme da se konektujem i odvedem je u Svinjsku palatu. A sad kad bude noćno doba, kad otcunjam do čarobnog starosvinjskog kamena, položiću ekstra maslačke i bukovice pre no što se Nodžer ne vrati u obor farmera Kotona.

DVA

Svet Holi Lok

Znate ono kad se probudite iz strašnog sna, kako sve ima zamučene ivice, kao da svakodnevna slika sveta još nije stigla da se vrati. E pa, dok sam bila tamo i stajala tako blizu Džeku Plamu, sve kao da se tek malčice pomerilo, kao da nije bilo u stvarnom vremenu. Dok sam se pela neravnom stazom iz šume, sve vreme kao da sam gacala po nekom kremu. Uopšte se nisam osvrnula, samo sam išla, i kad sam stigla do ostalih, probadalo me je u rebrima.

Do tada se sve vratilo na svoje mesto i nije više bilo nejasno. Samantino smoreno lice bilo je oštro i jasno. Ona živi u našoj ulici i naziva sebe mojom najboljom drugaricom, ali uvek ode da proba da se druži sa novim devojkama ili da nađe sebi momka, pa je onda nedeljama i nedeljama ne viđam van škole, dok to ne pukne, a pukne uvek. Ume ona da se zalepi kao flaster i ljudima se to ne dopada, a ja ponekad zbog toga izludim. A pošto je veoma lepa, mnogo joj toga prolazi nekažnjeno. U svakom slučaju, smučilo joj se to skejtbord takmičenje i htela je da igram s njom kriket, ali ja sam je otkačila. Upravo mi se vratila posle nekoliko nedelja koliko je bila veoma bliska s onom Polom, tako da mi nije bilo jasno zbog čega bi najednom trebalo da radim sve što ona poželi. Mislila sam da će zanovetati, kao i obično kad kažem da idem kući, ali nije, nekako joj se samo promenio pogled, kao da mi dodaje novu falinku u glavi. Ili sam se možda samo osećala malčice paranoično. Noge su mi klecale i

htela sam da budem u svojoj sobi, sama, da razmišljam o onome što se dogodilo, pa me zato ni najmanje nije bilo briga.

Ležala sam na krevetu oko pola sata. U glavi mi je sve bilo nekako mahnito, skakalo je s jedne stvari na drugu i nisam bila sigurna drhtim li zato što sam još uplašena, ili je to samo od olakšanja. Čudno je to sa snovima, kako ovaj svet od njih može izgledati nestvarno i kako slično osećate kad se uplašite, kao da sve izgubi oštrinu na nekoliko sekundi. Hoću reći, bila sam samo nekoliko metara od naše kuće kad mi se Džek Plam obratio, ali kao da sam se nalazila na nekom drugom, neočekivanom mestu. Mama kaže da imam „preterano bujnu maštu“ kao da je posredi neka hormonska neravnoteža, ali možda je sve samo u hemikalijama.

Polako sam se smirila, a onda počela sebi da postavljam pitanja. Hoću reći, otkud Džek Plam zna kad mi je rođendan? Iznenadila sam se što zna kako se zovem, jer nisam znala ni da ume da govori. A onda sam pomislila, šta ako me je vrebao, kao što ti ludaci već rade, pratio me, kopao po otpacima u našoj kanti u potrazi za informacijama? Ali nije pokušao da me zaustavi kad sam pobešla, a mogao je, onoliki koliki je.

Kad mi je bilo bolje, ustala sam i pogledala se u visokom ogledalu. Previše sitna, previše mršava, bez grudi, sa izdžikljalom kosom i nekako pasjim licem, više nalik na dečka nego na curicu. Zašto bi mene iko poželeo da vreba? Ja sam kržljavica, tako me je tata zvao pre nego što je zapalio. Rekao je kako bi me, da sam bila pseto, udavili po rođenju. Baš slatko. Mama mi je uvek držala stranu kad bi on krenuo da razglaba o tome kako nisam lepa, jer je mislila da je i sama pomalo muškarača. Ali, kad god mi je kupovala odeću, bila je ili malčice prevelika ili sa previše karnera, kao da je u potaji priželjkivala da porastem.

Soba mi je sjajna, ja sam birala boje, posteljину i šalone. Omiļjena boja mi je zelena, sve nijanse zelene, ali naročito tamnije, kao smaragdno, viridijansko, maslinasto. Uz sobu imam i tuš, lavabo i klozetsku šolju sa pločicama zelenim kao žalfija. Kraj

velikog prozora stoji postolje za biljku, od drveta i metala. To je kul zato što želim da se bavim biljkama kada završim školu. Nisam sigurna šta bih tačno želela da radim, možda da učim za botaničarku. Ono što bih stvarno volela jeste da otkrijem novu vrstu biljke i da dobije ime po meni. Zato i zalazim u šumu Pardis. To je veoma stara četinarska šuma i uvek ima izgleda da pronađem nešto neobično. Danas sam tragala za avetnom orhidejom, *Epipogium aphyllum*. Ona je viđena iznad tla samo nekoliko puta u prošlom veku i izgleda da joj prija senovit prostor ispod stabala bukve. Njih ima mnogo u šumi Pardis, naročito na ovom kraju.

Jedna od mojih omiljenih biljaka je kamenika, *Saxifraga sarmantosa*, poznatija kao hiljadostruka mati. Male biljke mogu da puste korenove ogranke i do šezdeset centimetara. Jedna mi visi iznad prozora kupatila a izdanci joj prekrivaju staklo kao stara čipka.

Na postolju mi stoje *Paphiopedilum callosum*, orhideja cipelica; *Ipheion uniflorum*, prolećna zvezda, od onih koje rastu oko Frojl Mila*, sa predivnim ljubičastim cvetovima; *Felicia amelloides*, plava margarita; i moj apsolutni favorit, *Pelargonium graveolens crispum*, limunov zdravac. Fenomenalno miriše sve vreme, ali kada mu uštinete lišće i protrljate ga prstima, to je pravi raj. Žedna zverčica, ali ne trpi da je prskam po listovima.

Mama je došla kući dok sam zalivala biljke, čula sam je u kuhinji. Pomislila sam da joj ispričam za Džeka Plama, ali onda sam se setila da ionako nisam smela sama da idem u šumu.

Večerali smo picu sa pikantnom kobasicom, a zatim kolač od sira sa jagodama uz čaj. Po mom izboru. Mama i ja na smenu biramo šta ćemo jesti. To je u stvari zato da bi mogla da me natera da jedem propisnu hranu svaki drugi dan, ali u redu je jer mogu svojim danima da biram šta god poželim. A petkom posle čaja uvek pravimo kviz i beležimo poene. Ja postavljam jedan

* Mesto u severoistočnom Hemširu. (Prim. prev.)

niz pitanja, a ona drugi. Ko prvi dođe do dvadeset poena, može da traži uslugu, kao što ona ponekad hoće da joj pomognem oko peglanja, dok ja možda poželim nešto novo od muzike.

Lepo mi je kod kuće. Samo ja i mama, opušteno, ali to ne smem da priznam u školi, gde se svi stalno žale na to kako im se roditelji razilaze, ne daju im dovoljno džeparca, zabranjuju izlaske bez razloga ili im ne dozvoljavaju da puše, itd. itd. Valjda imam sreće, jer je sve bolje otkad je tata otišao. Više nije tu da nas stalno smara. Dobro mi je kad sam sama, ali ne osećam se baš prijatno u grupi, nikad ne znam šta da kažem, za razliku od Samante koja može satima da melje. Ponekad se ponašam automatski, visim s drugima, pravim se da uživam, morate tako. Kad bih u školi priznala da više volim da sedim unutra i gledam video s mamom, umesto da visim oko prljavog igrališta i delim s drugima flašu jabukovače i džoint, mislili bi da sam luda.

Ponekad se pitam zašto me tata nije voleo dovoljno da bi ostao i zašto se nikad nije potrudio da me pozove, čak ni za Božić ili rođendan.

Kada sam sišla, pice su već bila u rerni. Osetila sam miris belog luka. Radio je svirao tiho, podešen na jednu od onih stanica sa hitovima iz sedamdesetih, a mama je vrckala uz muziku i trudila se da peva, ali kao i obično, znala je vrlo malo stihova. Moja mama zna prve stihove više stotina pesama i ne upamti ih uvek kako valja. U mladosti je bila pankerka, videla sam joj slike sa mohikanskom frizurom i po šest minduša u oba uveta. U to vreme je crna odeća bila glavni hit i ona je nešto od toga sačuvala u sanduku za slučaj da se moda vrati. Sada joj je kosa dugačka, tamna i veoma sjajna, a voli duge suknje i topiće jarkih boja, nešto u stilu omatorednih hipika.

Rekla sam: „Čaos“, a ona je odgovorila: „Zdravo, dušo, je li sve u redu?“

„Da, dobro je“, kazala sam joj. Pružila mi je noževe i viljuške da ih postavim na sto i baš tada se sa radija začula jedna od nje-

nih omiljenih pesama, pa me je dograbila i naterala da zaigram s njom po kuhinji.

Voli li te on

Kako to da znaš

Kako možeš videti da l' te voli baš

Možda ako mu u oči pogledaš...

Kada se pesma završila, obe smo ostale bez daha. Sručile smo se na kuhinjske stolice zasmeljane kao ludače i ja sam iznenada pomislila: baš me briga ako nikad ne odrastem. Ponekad druge devojčice u školi pričaju o dečacima i seksu na način koji me plaši i naprosto osećam da nisam spremna za to. Nisam sigurna je li razlog to što smatram da mi telo nije razvijeno, ili nešto više od toga.

Tela su čudna. Ono što je spolja ne poklapa se uvek s onim unutra. Kao što se ja osećam veoma zreloom za svoje godine ali tako ne izgledam, a Džek Plam liči na čudovište ali glas mu je sladak i tih. Takođe, on izgleda kao odrasla osoba, ali se ne ponaša tako. Zapravo, nisam imala pojma koliko je on star, niti šta mu zaista fali. Uvek su mi govorili da ga se klonim, da ga ostavim na miru, kao i svoj drugoj deci u ovom kraju. I on se obično klonio nas.

„Mama, znaš Džeka Plama?“, rekla sam nehajno. „Je li on dečak ili muškarac?“

„Zašto se raspituješ za Džeka Plama?“, rekla je ona.

„Zbog školskog zadatka“, odgovorila sam, što je uvek najbolja taktika kad se mama zabrine, jer su školska posla u našoj kući svetinja.

„Školski zadatak o Džeku Plamu?“, nastavila je ona kad smo sele da jedemo. Očigledno nije bila ubeđena u to.

„Da, o ljudima s posebnim potrebama i sve to, znaš.“ Mala laž.

„O“, rekla je, „u redu. Pa, najprikladnije bi bilo da kažem kako on nije ni muškarac ni dečak, već mešavina ta dva.“